

Beslissing

Klachtnummer:	KC 23-019
Klachtdatum:	21 augustus 2023
Klager :	klager
Onderwerp:	1. verplichte zorg in de vorm van medicatie 2. verplichte opname bij de zorginstelling
Verweerders:	1. psychiater en manager behandelbeleid; 2. regiebehandelaar en verpleegkundig specialist; 3. regiebehandelaar en verpleegkundig specialist.

Verloop van de behandeling van de klachten

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz) Drenthe (de klachtencommissie) behandelt de klachten die de klager op 21 augustus 2023 heeft ingediend. De klachten hebben betrekking op de beslissing van 14 maart 2023 en 17 augustus 2023 over de verplichte opname bij de zorginstelling en het verlenen van verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie (depot met Paliperidon).

Klager heeft gevraagd om schorsing van de beslissing tot verplicht toedienen van medicatie. De secretaris van de klachtencommissie heeft naar aanleiding van klagers schorsingsverzoek contact opgenomen met verweerder 2. Aangezien verweerder 2 heeft ingestemd met het schorsingsverzoek, is er geen verder onderzoek door een onafhankelijke psychiater uitgevoerd en heeft de klachtencommissie op 21 augustus 2023 besloten om de beslissing tot verplicht toedienen van medicatie te schorsen.

Verweerders hebben op 28 augustus 2023 een verweerschrift bij de klachtencommissie ingediend en bij de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp), heeft diezelfde dag namens klager een toelichting gegeven op de klacht.

Op 29 augustus 2023 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden. Daarbij waren aanwezig:

- klager en zijn pvp'er;
- verweerders 1 en 2.

Van de klachtencommissie waren aanwezig:

- de heer mr. H. Dontje, voorzitter;
- mevrouw L. van Iersel, psychiater;
- mevrouw R. Gros, klinisch psycholoog niet praktiserend/psychotherapeut;

Voor de verslaglegging was aanwezig mevrouw mr. C. Veen, waarnemend secretaris.

De voorzitter van de klachtencommissie heeft voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Hij heeft zijn bevindingen met de andere leden gedeeld.

Toelichting van klager

Klager heeft op de zitting de volgende toelichting gegeven.

Medicatie

Klager vertelt dat hij nog nooit eerder behandeld is met medicatie. Op het moment dat de behandelaar hem voor het eerst zag, is direct gesproken over medicatie. Verder is een enkele keer gesproken over medicatie. Tot op heden heeft hij echter geen medicatie gekregen. Klager kan zich daarin niet vinden. Hij benadrukt dat hij niet psychotisch is en daarom ook geen medicatie nodig heeft. Hij geeft aan dat hij in het verleden inderdaad de gedachte heeft gehad dat hij geld zou krijgen van de geheime dienst, maar dat dit meer dan een jaar geleden is geweest. Hij benadrukt dat hij op dit moment die gedachten niet heeft en ook geen stemmen hoort.

Met betrekking tot zijn woonsituatie geeft klager aan dat hij voor de opname inderdaad bij zijn moeder woonde. Hij woonde toen ongeveer drie maanden in het tuinhuisje. Daarvoor woonde hij bij zijn moeder in huis. Hij had iedere dag contact met zijn moeder via het raam, doordat hem eten en drinken via dat raam werd aangegeven. Verder had hij geen contact met zijn moeder. Klager vertelt dat wanneer hij ontslagen wordt, hij bij zijn tante kan wonen. Klager heeft vrijheden en is één keer naar zijn moeder geweest. Zijn moeder wilde hem toen niet binnen laten en heeft hem koffie gegeven via het raam van het tuinhuisje. Klager geeft verder aan verschillende keren naar familie te zijn gegaan voor een kop koffie en dat hij regelmatig contact heeft met zijn oom die hier woonachtig is. Er heeft geen weekendverlof plaatsgevonden.

De pvp'er voegt daaraan toe dat het de vraag is of er voldoende noodzaak is om klager tegen zijn zin in medicatie toe te dienen. Klager is van mening dat hij niet psychotisch is en hij functioneert in deze setting goed. Dat is al een hele tijd het geval. De pvp'er vraagt zich dan ook af of er nog een tussenweg is in die zin dat klager geen medicatie, maar hulp krijgt bij het organiseren van zaken.

Opname bij de zorginstelling

Klager vertelt met betrekking tot de opname bij de zorginstelling dat hij direct weg wilde, maar nog niet eerder een klacht over de verplichte opname heeft ingediend. Hij heeft een paar maanden gewacht en is er toen wel achteraan gegaan. Klager wil graag op zichzelf wonen. Hij benadrukt dat hij voldoende familieleden heeft die hem kunnen opvangen en dat hij bij een aantal woningstichtingen ingeschreven staat. Klager ontvangt een uitkering, maar hij wil graag weer aan het werk. Hij heeft hierover (nog) niet met verweerders of andere medewerkers van de zorginstelling gesproken.

Toelichting van verweerders

Verweerders 1 en 2 hebben op de zitting de volgende toelichting gegeven.

Medicatie

Verweerders lichten toe dat zij niet gelijk op het toedienen van medicatie hebben ingezet. In het geval van klager is sprake van een psychose en hij is opgenomen in een kliniek voor langdurig verblijf. In het geval van klager is geen sprake van een zodanig psychotische toestandsbeeld waarbij acuut moet worden ingegrepen. In dat geval was hij ook op een andere afdeling geplaatst. Verweerders leggen uit dat zij de tijd hebben genomen om meer inzicht te krijgen in klagers situatie en een behandelrelatie op te bouwen. Verweerders wilden zeker weten of hetgeen vanuit de ambulante setting werd gezegd juist was. Vooral in het begin zei klager weinig en was het voor de behandelaren moeilijk om informatie uit hem te krijgen.

Verweerders geven aan dat klager zich op de afdeling goed gedraagt. Zij merken wel dat klager soms een kort lontje had, als de spanning opliep. In het begin konden verweerders niet goed duiden of klagers toestandsbeeld en situatie veroorzaakt werd door de psychose of dat daaraan (ook) andere oorzaken ten grondslag lagen. Zij hebben er daarom bewust wat langer over gedaan om met klager goed in contact te komen, aangezien verplichte zorg niet zomaar wordt verleend. Verweerders wilden zeker weten dat verplichte zorg in de vorm van medicatie echt nodig is en dat zij er met klager ook echt niet op vrijwillige basis uit konden komen. Bij

klager is een intelligentietest afgenomen en daaruit blijkt dat klager normaal begaafd is. Verweerders geven aan dat klager weinig contacten heeft. Er is een aantal keren met klager zijn moeder gesproken, waarbij duidelijk is geworden dat zijn moeder erg bang voor klager is. Klager heeft maar één keer bezoek ontvangen, namelijk op zijn verjaardag. Verweerder 3 heeft uitgebreid met klager gesproken en ook met de tante waarnaar klager verwijst gesproken. Verweerders merken op dat het verhaal met betrekking tot klagers tante genuanceerder ligt. Zijn tante heeft bij verweerder 3 aangegeven dat klager niet bij haar kan wonen.

Verweerders benadrukken dat wanneer klager geen medicatie krijgt er een zeer lange opname dreigt. Duidelijk is dat het in de ambulante setting niet zal lukken en daar weer opnieuw gevaar zal ontstaan. Verweerders geven aan dat zij met klager in een impasse zitten. Verweerders zien dat de symptomen zijn teruggedrongen, doordat klager minder drugs gebruikt. Volgens hen zijn de gedachten met betrekking tot de geheime dienst en het aangestuurd worden door een robot nog wel op de achtergrond aanwezig. Verweerders geven aan dat meerdere keren is geprobeerd om met klager tot overeenstemming en afspraken te komen wat betreft medicatie. Als klager met ontslag zou gaan en geen behandeling met medicatie krijgt, is de kans zeer groot dat klager weer in eenzelfde situatie terecht komt aangezien het ernstig nadeel waarvoor klager is opgenomen nog steeds bestaat.

Opname bij de zorginstelling

Verweerders geven aan dat klager zich nooit eerder tegen de opname heeft verzet. Zij verbaasden zich er dan ook over dat klager hierover een klacht heeft ingediend. Zij benadrukken dat het nadeel, het gevaar wat aanleiding was om klager gedwongen op te nemen, niet is verdwenen. In gesprekken geeft klager steeds aan dat hij is opgenomen, omdat hij geen woning heeft. Verweerders geven aan dat het enige tijd onmogelijk was om met klager in gesprek te raken over zijn psychotische belevingen. Pas in de loop van de tijd kon daar wat over worden gesproken. De zaken die aan bod kwamen en psychotische belevingen waren, nam klager echter later weer terug. Een ontslag is op dit moment volgens verweerders niet mogelijk. In de toekomst zou een begeleide woonvorm een optie kunnen zijn. Daarvoor is wel vereist dat de psychose eerst onder controle is. Op dat moment kan pas met klager en zijn familie worden gekeken hoe het verder kan. Verweerders benadrukken dat zij nu nog aan het begin van het traject staan, waarbij toediening van medicatie nodig is om daadwerkelijk tot herstel en resocialisatie te komen.

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

De Rechtbank heeft daartoe op 13 maart 2023 een zorgmachtiging afgegeven. Die zorgmachtiging loopt tot en met 13 september 2023. De klachtencommissie kan klagers klachten over het verplicht toedienen van medicatie en de opname bij de zorginstelling behandelen op basis van artikel 10:3 Wvvgz en het Klachtenreglement klachten Wvvgz van de Regionale Klachtencommissie (Klachtenreglement).

Beoordeling van de klachten

Algemeen

De eerste klacht gaat over de beslissingen van 14 maart 2023 en 17 augustus 2023 tot het verlenen van verplichte zorg in de vorm van medicatie. Verplichte zorg betreft zorg die ondanks verzet kan worden verleend op grond van een zorgmachtiging (artikel 3:1 Wvvgz). De zorgmachtiging van 13 maart 2023 is afgegeven om in het geval van klager ernstig nadeel af te wenden. Het nadeel bestaat uit psychische schade, financiële schade, verwaarlozing, maatschappelijke teloorgang, verstoorde ontwikkeling en gevaar voor veiligheid van personen en goederen. Als verplichte zorgvormen noemt de zorgmachtiging alle modaliteiten behalve het toedienen van vocht en voeding en andere medische handelingen en therapeutische maatregelen. Daarmee bestaat de mogelijkheid om de verplichte zorg in de vorm van medicatie toe te kennen en is de aanzegging in overeenstemming met de zorgmachtiging.

Op het moment dat verplichte zorg moet worden ingezet, wordt een beslissing genomen op grond van artikel 8:9 van de Wvvgz. Elke vorm van verplichte zorg moet worden aangezegd aan de patiënt op het moment dat

hiertoe noodzaak bestaat (artikel 3:4 Wvvgz). De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering. Verder kan de verplichte zorg alleen worden verleend als onderbouwd is dat het te verwachten nadeel zonder verplichte zorg voortkomt uit de psychische stoornis, verplichte zorg het uiterste redmiddel is en voldaan wordt aan beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid (artikel 3:3 Wvvgz).

Verplichte medicatie

De klachtencommissie overweegt dat het verplicht toedienen van medicatie door verweerders is aangezegd, omdat dit noodzakelijk is met het oog op het afwenden van ernstig nadeel. Het ernstig nadeel, zoals ook omschreven in de zorgmachtiging, is nog niet (volledig) afgewend. De klachtencommissie vindt dat verweerders goed hebben uitgelegd waarom behandeling met Paliperidon nodig is om klager zijn psychotische ontregeling, de ernstige gevolgen daarvan tegen te gaan en dus ernstig nadeel af te wenden. Ondanks dat klager aangeeft op dit moment geen stemmen te horen, blijft er sprake van paranoïde waanvorming. In het geval van klager is lange tijd sprake van een psychose. Een onbehandelde psychose kan, zoals ook in het verweerschrift is aangegeven, leiden tot onvolledig herstel, cognitieve schade en psychiatrische invaliditeit met een verminderd niveau van sociaal functioneren en een verminderde zelfredzaamheid. Verweerders hebben de tijd genomen om te beoordelen of het verplicht toedienen van medicatie daadwerkelijk nodig is, een behandelrelatie op te bouwen en te kijken of in gezamenlijk overleg afspraken konden worden gemaakt. De behandelaren hebben verschillende keren met klager over medicatie gesproken en zich tot het uiterste ingespannen om met hem tot overeenstemming en afspraken te komen. Het uitgangspunt is vrijwilligheid, maar de klachtencommissie begrijpt dat het nodig is om verplicht medicatie te kunnen toedienen als klager weigert deze te nemen. Klager en zijn behandelaren blijven van mening verschillen over klagers diagnose en de noodzaak van behandeling (met medicatie). Duidelijk is dat er in het geval van klager geen minder bezwarende alternatieven zijn. De verplichte medicatie staat ook in verhouding tot de doelen daarvan en verweerders hebben genoeg gemotiveerd dat redelijk te verwachten is dat verplichte toediening van Paliperidon klagers toestandsbeeld kan verbeteren en daarmee een langdurige opnamen wellicht kan worden voorkomen. De beslissing voldoet ook aan de eisen van artikel 8:9 Wvvgz. De klachtencommissie verklaart de klacht over het verlenen van verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie daarom **ongegrond**.

Opname in accommodatie

De tweede klacht heeft betrekking op de beslissing om klager op te nemen in accommodatie (verplichte zorg als bedoeld in artikel 3:2 lid 2 onder j Wvvgz). De klachtencommissie ziet genoeg onderbouwing dat er ernstig nadeel was en dat dit nadeel het gevolg was van klagers psychotische toestandsbeeld (wanen, in wisselende mate auditieve hallucinaties en desorganisatie), zoals artikel 3:3 Wvvgz eist.

Artikel 3:3 Wvvgz bepaalt verder dat verplichte zorg, zoals opname in een accommodatie, alleen als uiterste middel kan worden verleend als:

- a. er geen mogelijkheden voor vrijwillige zorg zijn;
- b. er geen minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect zijn (subsidiariteit);
- c. het verlenen van verplichte zorg in verhouding staat tot het doel daarvan (proportionaliteit);
- d. redelijk te verwachten is dat het verlenen van verplichte zorg effectief is (doelmatigheid).

De klachtencommissie begrijpt waarom verplichte opname nodig was om het ernstige nadeel af te wenden. Uit het dossier, de beslissing en de verklaringen van verweerders blijkt voldoende dat vrijwillige zorg onmogelijk was. Bij klager was al langere tijd sprake van een psychotische stoornis en een stoornis in het gebruik van cannabis. Hij is op verschillende levensgebieden vastgelopen; hij had geen werk, geen uitkering en veel schulden. Ook was klager agressief met name naar zijn moeder toe. Na een incident is klager uit huis gezet en ingetrokken in een schuurtje zonder voorzieningen bij het huis van zijn moeder. Ziektebesef en ziekte-inzicht ontbreken. De klachtencommissie ziet in waarom het nodig was en is om klager bij de zorginstelling op te nemen; alleen op die manier kan klagers psychiatrische situatie (toestandsbeeld) verbeteren en kan het ernstig

nadeel dat onder meer bestaat uit psychische schade, verwaarlozing, maatschappelijke teloorgang en gevaar voor veiligheid van personen en goederen worden afgewend. Ontslag en geen behandeling met medicatie geeft een (te) groot risico op herhaling van agressie en ambulante behandeling is onvoldoende om het hiervoor beschreven nadeel af te wenden. De klachtencommissie is van mening dat de verplichte opname subsidiair, proportioneel en doelmatig is. De beslissing om klager op te nemen voldoet ook aan de procedurele eisen van artikel 8:9 van de Wvvgz. De klachtencommissie verklaart de klacht met betrekking tot het opnemen van klager in een accommodatie daarom **ongegrond**.

Beslissing

De klachtencommissie:

- verklaart de klacht over verplichte medicatie met Paliperidon **ongegrond**;
- verklaart de klacht met betrekking tot het opnemen van klager in een accommodatie **ongegrond**.

De beslissing is genomen op 29 augustus 2023 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, mevrouw L. van Iersel en mevrouw R. Gros, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw mr. C. Veen. De beslissing is op 30 augustus 2023 telefonisch aan klager, zijn pvp'er en verweerder 2 meegedeeld. Op 30 augustus 2023 is een verkorte beslissing verstuurd.

Klager, zijn vertegenwoordiger en de zorgaanbieder kunnen een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank voor een beslissing over de klacht. Dit kan binnen zes weken na de dag waarop de beslissing is meegedeeld (artikel 10:7 Wvvgz).

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....
W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 4 september 2023 verstuurd aan klager, pvp, verweerders, de directie, de geneesheer-directeur en de inspectie.